

Maandschrift voor Bijenteelt

57e JAARGANG
No. 11

NOVEMBER
1955

VERSCHIJNT
MAANDELIJKS

Ik zou zo graag op **5** *December...*

Een observatiekast, waarin ik het leven der
bijen en hun taal van dichtbij kan bestu-
deren, met handleiding. f 22,50
2-raams, ongeschilderd en zonder glas . . . f 25,—
3-raams, ongeschilderd en zonder glas . . .
Tien kastkaarten, waarop ik de hele geschie-
denis van mijn volken in het nieuwe jaar
kan aantekenen f 0,60
Een uitlaatbord, met bijenuitlaat, om de honing
van mijn volken te kunnen afnemen zonder
bijen omhanden te hebben en zonder gevaar
voor roverij f 3,20
Een zesraamskastje voor het toepassen van de
moderne bedrijfsmethoden, met dekplankjes,
voerbak en zinken dak, zonder ramen . . . f 18,50
Een drieraamskastje om bruidszwermen te
voorkomen volgens de methode Driessen-
Eekman f 7,50
Een nieuw draadrooster om van elke geringe
dracht te kunnen profiteren f 3,10
Een Billy-beroker, Amerikaans f 9,75
Een blaasbalg-beroker die zo lekker lang blijft
doorbranden f 6,—
Een nieuwe rookblazer, waarvan het gewicht
niet op de tanden rust, doch met een koordje
om de hals gedragen wordt f 7,25
Een bijenkap omdat mijn oude versleten is en

die ik ook eens kan gebruiken als ik bezoe-
kers op de stal krijg f 4,50
Of een bijensluis, die zo lekker luchtig is bij
het behandelen van de volken f 5,25
Een paar bijenhandschoenen van leer f 6,25
Een nieuwe raampjeslichter met schraapbeitel
om was en voorwas van kasten en raampjes
te verwijderen f 1,—
Een merkapparaat „Stella” opdat ik niet meer
zo lang naar de koningin hoef te zoeken . . f 2,50
Een moerfuik met merkbuis, om de moer van
de raten te vangen zonder dat ik haar met
de vingers behoef aan te raken f 4,—
Een voerbak voor de spaarkast zoals beschre-
ven in het Jeugdhoekje f 7,50
Een tweeraams slinger, zodat ik kan slingeren
op elk moment dat mij schikt f 70,—
Een handkolbtoestel om mijn heidehoning
slingerbaar te maken f 17,—
Een nieuwe dubbele honingzeef om mijn honing
volgens de regels van de kunst te zeven . f 5,25
Een bijenspeldje om op mijn jas te steken . f 1,15

EN VOOR MIJN VROUW:

Een pot hoogglanswas voor de meubelen . . f 0,70
en een bijenbroche f 1,15

GAARNE ZENDEN WIJ U GRATIS ONZE PRIJSCOURANT. — AL ONZE PRIJZEN ZIJN VRIJBLIJVEND.

Tel. 2863

Giro 823276

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN

FRUITTELER ZAAIT PAARDEBLOEMEN

In „de Fruitteler” van 1 October 1955 lezen we: Zeer interessant op het bedrijf van de heer Vos (te Numansdorp) zijn de ervaringen, opgedaan met paardebloemen. Laten we beginnen met te zeggen, dat door het gebruik van de messenkooimachine de paardebloemen toenemen. De heer Vos ziet dat wel graag en ook wij menen dat die penwortels, die de grond doorboren, niet anders dan goed kunnen zijn.

Op de nieuw ingeplante percelen nu heeft de heer Vos paardebloemen... gezaaid! Daarvoor werd op een perceel, waar veel paardebloemen stonden, in het voorjaar niet gemaaid en toen de zaadkoppen bijna rijp waren, werden ze gemaaid en uitgezaaid in een tot nu toe zwart gehouden perceel. Eén zaadkop per vierkante meter geeft voldoende zaad, om het gehele terrein te doen begroeien. Het gewas was dan ook uitstekend gelukt. Wij geloven met de heer Vos, dat dit een mooie bodembedekking is; zoals we reeds eerder aangaven: in de kleine ruimte, vlak bij de bomen, waar men niet kan maaien, lijken ons de paardebloemen ideaal.

BIJENSTEKEN GENEZEN EEN BLINDE MAN.

Meer dan vier jaar is de 67-jarige Duitser Josef Scherrle volkomen blind geweest. Maar Vrijdag kon hij twee meter ver zien, nadat hij in een ziekenhuis te Bromley, ten zuiden van Londen, door twintig bijen was gestoken. Hij was Zondag uit Regensburg te Bromley aangekomen, nadat men hem had verteld, dat een blinde door middel van bijensteken zijn gezicht had herwonnen. De directrice van het ziekenhuis zei Vrijdagavond, dat het gezichtsvermogen van de man elke dag vooruit zal gaan wanneer hij regelmatig door bijen wordt gestoken.

(L. Crt. 15-10-'55)

TEELTKONINGINNEN.

Van de eigenschappen van de koningin hangen af de kleur van de bijen, hun verzamelijver, hun zachtmoedigheid, hun weerstand tegen ziekten, hun zwermneiging, hun levensduur en vele andere eigenschappen.

LAILAW EN ECKERT.

Het feit, dat men, alléén al door gerichte teelt, er in kan slagen uit Italiaanse bijen met drie gele achterlijfsringen, bijen te telen met vijf gele achterlijfsringen, moge voor de imker een bewijs zijn, dat even verrassende resultaten kunnen worden bereikt wat de andere eigenschappen van de bijen betreft. Het moge de imkers een aansporing zijn in die richting te werken.

Dr E. F. PHILLIPS.

VERGADERING DAGELIJKS BESTUUR.

Het dagelijks bestuur zal op 18 November, 's avonds om 7 uur, in hotel Terminus te Utrecht bijeenkomen voor de vaststelling van de uitslag der stemmingen voor het hoofdbestuur.

Redacteur: R. P. Groenveld. Adres Redactie en Administratie: Bijenhuis, Wageningen, Telefoon 2863. Postrekening 846801.

Commissie van Redactie: A. S. Planting, B. A. v. d. Sande en A. Vink. Adviseurs: de Rijksbijenteeltconsulenten.

WIJZIGING GIRONUMMERS.

Beide gironummers van het Bijenhuis zijn thans veranderd:

Afd. Vereniging, contributie, advertenties, speurbijtjes enz.

846801

Afd. Handel en Suiker

823276

Grout, R. A. — Het wonder der bestuiving door bijen. The miracle of honey-bee pollination.

American bee journal 95 (1955) 8 (-8) 315-319.

De schrijver geeft verschillende redenen aan, waarom de wilde insecten thans niet meer voor voldoende bestuiving kunnen zorgen.

Daar de vraag naar bijen voor de bestuiving toeneemt, moet een regeling getroffen worden, die zowel voor de bijenhouder als de teler voordeel oplevert. Dit zal dienen te gebeuren voor gehele gemeenschappen, waarvoor een beheerder kan worden aangezocht. Deze kan contracten afsluiten voor de bijen en regelingen treffen met de telers. Dergelijke regelingen zijn temeer nodig, omdat er in geen enkele staat (van Amerika) genoeg bijen zijn om alle fruit- en zaadteelt voldoende te bestuiven.

van Horen en Zien

Die 126 pond

De mededeling van onze voorzitter ridder van Rappard, op de laatste Imkersdag, dat een imker deze zomer 126 pond honing van één volk gewonnen had, gaf nogal wat beweging onder de toehoorders. Er waren er die zeiden, dat zij het eerst moesten zien, wilden ze het geloven. Anderen merkten op, dat dit nooit van één volk kon zijn. De laatsten hadden misschien wel een tikkeltje gelijk, omdat wij achteraf vernamen, dat de Aalster methode was toegepast. Wat echter niet wegneemt, dat het toch maar een prachtige prestatie is, waar wij allen wel een beetje jaloers op zijn.

Wat leert dit ons? Wel, dat wij het blijkbaar niet goed doen. Natuurlijk is er een groot verschil in de drachtplaatsen. 't Is maar net wanneer en waar de regen valt. Als onze hei een drie weken eerder water ontvangen had, dan was bij ons de dracht ook veel beter geweest. Hoewel we toch niet ontevreden zijn.

Doch we zijn overtuigd dat, als onze volken op de plaatsen van de Drentse grootmeesters — laten we hen met ere ook maar gaarne zo noemen — hadden gestaan, wij toch lang niet de resultaten zo als zij hadden verkregen. Er mankeert dus bij ons nog al wat aan. En dat is, dat de sterkte van onze volken onvoldoende is tijdens de dracht.

Wij gaan dit nu veranderen. Welke methode? Dat gaan we nu deze maand bestuderen. We zijn vandaag begonnen met aan 't Bijenhuis dat boekje van een daalder, van Dr. Minderhoud, „Het Leven der bijen”, te bestellen.

Heeft U het al gedaan?

PRACTIJK-PROBLEMEN (1)

Tweede broedkamer geven.... wanneer en hoe?

Om sterke volken te krijgen voor de voorjaarsdracht gaan veel imkers kort vóór die dracht de hulpvolken uit zesraamskastjes verenigen met de hoofdvolen. Volgens de oorspronkelijke Aalstermethode gaat dat zo:

„In de grote kast wordt het volk in de **bovenste** bak geplaatst, d.w.z. er komt een gedeeltelijk met uitgebouwde raten of kunstraat gevulde bak onder. Van het zesraamsvolk wordt de moer gezocht en verwijderd. Het hele volkje wordt in de hoofdkast gehangen. Men schuive in de hoofdkast het broed naar één kant; na overvloedige raten verwijderd te hebben, plaatst men het broed van het zesraamsvolk met bijen en al daar tegenaan, zodat één broednest wordt gevormd in de bovenste bak”.

Volgens de oorspronkelijke methode plaatsen we de lege broedbak dus **onder** het volk.

In 1952 en 1953 heb ik dit voorschrift precies gevolgd, maar daarbij ben ik op een paar bezwaren gestuit:

1. In de eerste plaats heb ik opgemerkt, dat het volk, vooral bij matige dracht, de onderste bak niet zo gemakkelijk in gebruik neemt. In theorie gaan de bijen wel naar beneden als er in de bovenbak geen ruimte meer is, maar in de praktijk neemt een volk een boven het volk geplaatste broedbak gemakkelijker in gebruik dan een bak die er onder wordt geplaatst.
2. In de bovenbak zit, bij het toepassen van de oorspronkelijke methode, altijd nog bittere suiker van de wintervoorraad. Bij het slingeren van de voorjaarsshoning moet je dan ook erg oppassen met het ontzegelen.
3. Ik heb de indruk gekregen, dat een volk eerder zwermneiging vertoont als men het in de bovenbak huisvest, zoals de Aalstermethode voorschrijft, dan een volk dat een lege broedbak boven het broednest krijgt. Deze ervaring werd bevestigd door de heer van Vondel, een van onze Twentse leden.

In 1954 heb ik het dan ook anders gedaan. Dat is te zien op de film over de Aalstermethode, die we dat jaar maakten. Ik heb toen het hoofdvolk gelaten waar het was: in de onderste bak. In de lege bovenbak heb ik het zesraamsvolkje gehangen. De overblijvende ruimte in de bovenbak heb ik gevuld met vier lege raten, twee aan elke kant.

Het hoofdvolk vertoonde meteen sterke neiging om naar boven te gaan; na enige tijd zat er in de onderste tijdelijk alleen maar gesloten broed. De koningin zocht gauw de bovenste bak op, waarschijnlijk omdat het daar warmer was.

Het bezwaar van de bittere suiker betrof alleen de middelste raten van de bovenbak, de buitenste raten

waren suikervrij. Het bezwaar van het spoedig zwermen leek iets verminderd te zijn, hoewel je op de ervaring van één jaar niet af kunt gaan.

Al met al leek het me wel een verbetering, maar geheel naar de zin was het me nog niet.

In 1955 heb ik bij het verenigen bij wijze van proef, in een paar kasten, beide volken in de onderste bak gehangen. Daarop werd een tweede broedbak geplaatst met uitgebouwde raten. Daardoor werden alle genoemde bezwaren ondervangen. Het volk trok geleidelijk omhoog, vertoonde minder gauw zwermneiging en van bittere suiker in de bovenbak was uiteraard geen sprake.

Nu kan ik me moeilijk een definitief oordeel vormen. In verband met examens en koninginnteelt kon ik de volken niet naar de dracht brengen.

Een bezwaar bleef, dat het broednest naar boven verplaatst werd. Ik zou dat, met het oog op het slingeren van de voorjaarsshoning, graag beneden houden. Het gebruiken van een koninginnerooster zou echter waarschijnlijk zwermplannen weer in de hand hebben gewerkt.

Voor 1956 heb ik nu enige volken in spaarkasten ingewinterd op een broedbak en een honingkamer. De bedoeling is om in het voorjaar het zesraamsvolkje in de onderbak van het hoofdvolk te hangen. Daarop komt de honingkamer. Dan een rooster en geheel boven een bak met uitgebouwde raten. Hiermee hoop ik dan alle bezwaren te hebben ondervangen. Een bezwaar blijft dat je, om de koningin te vinden als dat nodig is, 20 raten moet nakijken in plaats van 10. Dat bezwaar hebben we overigens ook als we de koningin vrij spel laten in twee broedbakken.

Het probleem is vooral van belang voor hen, die hun volken naar een verre voorjaarsdracht brengen en die praktisch niet in de gelegenheid zijn om de volken te bezoeken en zo nodig in te grijpen als er zwermneiging is. Vooral de laatste week van de koolzaadbloei voel je je nooit zo erg gerust. Als nu zou blijken dat we het zwermen een dag of tien zouden kunnen vertragen alleen door de bakken anders te plaatsen dan de oorspronkelijke methode dat voorschrijft, zou dat van groot belang zijn voor hen die hun volken in het voorjaar ver van huis hebben.

De heer Van Vondel heeft al toegezegd zijn ervaringen bekend te maken. Ook de ervaringen van andere lezers zullen we gaarne vernemen. Mogelijk zullen velen er hun voordeel mee kunnen doen.

Als onze proefbijenstal „Ambrosiushoeve” eens een paar jaar vergelijkende proeven zou kunnen nemen zouden de resultaten daarvan voor de praktijk ook van groot belang kunnen zijn.

Het gebruik van BIJEN en HOMMELS

door A. KRAAI

Instituut voor de veredeling van tuinbouwgewassen

BIJ HET VEREDELINGSWERK

Inleiding.

Bij het veredelingswerk op het I.V.T. zijn gedurende enige jaren proeven genomen om het bestuivingswerk door bijen en hommels te laten verrichten. Het kruisingswerk met de hand uit te voeren is uiteraard zeer tijdrovend en de zaadopbrengst laat dan nog dikwijls te wensen over. Bijen en hommels werden daarbij voor verschillende doeleinden gebruikt.

a. voor de onderlinge bestuiving van groepen planten in insectendichte afdelingen van een warenhuis van 3 x 5 x 2 m, zgn. isolatiekamers.

b. voor het verkrijgen van een goede zelfbevruchting van individuele planten of een goede kruising van twee planten in kleine glazen kastjes van 0,8 x 0,8 x 2 m, zgn. isolatiekastjes.

Het gebruik van bijen in isolatiekamers.

Deze kamers zijn verkregen door de buitenste kappen van een warenhuis, die 3 m breed zijn; door een glaswand van de rest van het warenhuis af te scheiden.

Foto boven:

Rij isolatiekamers in een warenhuis op de proeftuin van het I.V.T.

Hiernaast:

Bijenkastje bij bloeiende kool in een isolatiekamer.

Deze afgeschoten kappen zijn door glazen dwarswanden verder verdeeld in ruimten van 5 m lengte. Ieder van deze kamers van 3 x 5 m heeft een deur naar de rest van het warenhuis (zie fig. 1). Iedere kamer heeft een luchtraam aan de buitenzijkant en twee in het dak. De openingen van deze ramen zijn bedekt met zeer fijn bronsgaas.

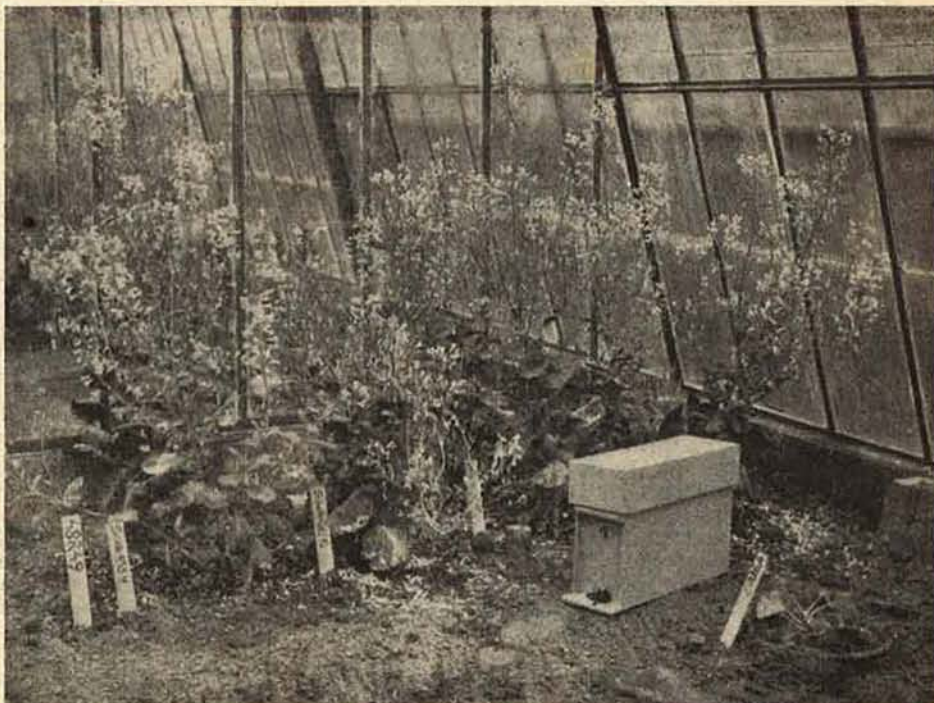
Deze isolatiekamers worden gebruikt voor het geïsoleerd zaad winnen van groepen geselecteerde planten van verschillende gewassen, die door insecten bestoven worden, zoals kool, radijs enz.

In deze isolatiekamers plaatsten we, wanneer de planten in bloei kwamen, een bijenvolkje, dat gehuisvest was in een klein kastje.

Een normaal bijenvolk bezet in het begin van Mei 7 tot 8 Simplexramen, die voor een groot deel met broed zijn gevuld. Deze werden over enige kleine bijenkastjes verdeeld. In het begin hingen we in een klein kastje 3 Simplexramen met bijen. Later bleek dat 2, zelfs 1 raam, mits goed bezet met bijen en broed, voor ons doel voldoende was. De hoeveelheid bijen moet echter verband houden met het aantal bloeiende planten.

Deze kleine volkjes kregen geen koningin, doch ook zonder deze waren de bijen zeer actief. Bovendien begonnen ze dadelijk zelf een koningin te kweken en tegen de tijd, dat deze moest worden bevrucht, was het bestuivingswerk in de isolatiekamers afgelopen. Het kastje met bijen werd dan buiten geplaatst, waarna paring met een dar in de open lucht kon plaatsvinden. Het volkje kon zich nu, door het met wat suikerwater bij te voeren weer zelfstandig ontwikkelen.

Het oorspronkelijke bijenvolk, waaruit dit kleine bijenvolkje (eventueel meerdere) afkomstig was, werd hierdoor aanmerkelijk verzwakt. Daarom werd dit volk, waarin de oude koningin met enige ramen bijen was achtergebleven, bijgevoerd met suikerwater, waarna het vrij spoedig weer op de oude sterkte was.

In de eerste 2 jaren hebben op deze manier 3 bijenvolken het bestuivingswerk in 16 isolatiekamers verricht. Op het einde van het tweede jaar hadden we zelfs een uitbreiding tot 4 volken weten te verkrijgen. Als we zo'n klein bijenvolkje in een isolatiekamer met b.v. bloeiende kool plaatsten, bevlogen de bijen al spoedig de bloemen.

Wanneer het aantal bloemen dat bevlogen kon worden niet erg groot was, werden ze bijgevoerd met wat suikerwater, dat op een schotel, waarin wat losse strootjes dreven, werd toegediend. Dit om te voorkomen dat de bijen van honger zouden sterven.

De eerste dagen vlogen zich nogal wat bijen dood tegen de ruiten, doch na 2 dagen werd dit veel minder. Later

Fig. 3. Hommelkoningin.

zagen we bij warm, zonnig weer vrij veel bijen tegen de bovenste ruiten kruipen, doch de meesten gingen toch weer naar hun kastje. Het bleek, dat we dit het beste op een paar balkjes in de N.W.-hoek van de isolatiekamer konden plaatsen, aangezien de bijen als ze bij zonnig weer tegen de glaswand gingen zitten, dit het meest deden aan de kant, waar in de namiddag de zon staat. Tegen de avond konden ze dan gemakkelijk hun woning terugvinden.

Een gunstige omstandigheid was, dat de temperatuur in deze isolatiekamers altijd enige graden hoger was dan in de natuur en de bijen daardoor ook bij minder goed weer vlogen. Bij koud, donker weer zijn ze weinig actief; hiertegenover staat dat de planten dan ook slechts langzaam afbloeien. In de ochtend, als de zon nog niet in de isolatiekamer scheen en de temperatuur nog laag was, vlogen de bijen niet zo vroeg, hommels b.v. vlogen vroeger.

In deze isolatiekamers konden wij de bijen verschillend gelijktijdig bloeiende gewassen doen bevliegen, indien we er slechts voor zorgden, dat we er geen gewassen van dezelfde familie in plaatsten.

Practisch alle insecten-bloeiers bleken op deze manier door de bijen te worden bestoven, zoals kool met radijs, witlof, prei enz. Ook kruisbestuiving bij aardbeien gelukte goed.

Wel hebben de bijen een voorkeur voor bepaalde gewassen. Zo bleek b.v. dat bij gelijktijdig bloeiende kool en Atropa belladonna de bijen een duidelijke voorkeur hadden voor de kool en de Atropa belladonna niet bevlogen, zodat deze laatste geen zaad gaf. Toen de kool echter uitgebloeid was, bezochten de bijen de Atropa belladonna druk en vond hier een goede vruchtzetting plaats.

De zaadopbrengst van de door bijen bevlogen planten in de isolatiekamers was zeer rijk. Van koolstekken kon per stek gemiddeld 20 gram zaad worden geoogst. Deze isolatiekamers hebben dan ook vele voordelen:

- Weinig last van schimmelziekten, als *Alternaria*, doordat onder glas de planten droog gehouden worden.
- Geen gevaar voor schadelijke insecten.
- Zekerheid van hoge zaadopbrengsten door het bestuivingswerk der bijen.
- Weinig arbeidsloon voor het bestuiven.

Voor de zelfbevruchting van individuele planten of het kruisen van paren van planten worden op het I.V.T.

sinds 1949 kleine glazen kastjes van 0,8 x 0,8 x 2 m gebruikt.

Voor het verkrijgen van betere resultaten en om menselijke arbeid uit te sparen, is voor de bestuiving van verschillende gewassen zoals kool, rapen, radijs enz. gebruik gemaakt van verschillende soorten hommels.

- zieke hommelkoninginnen;
- mannelijke hommels;
- werksters;
- Psithyri.

Zieke hommelkoninginnen.

Bij voorkeur worden hiervoor zieke hommels gebruikt. De meeste hommelkoninginnen, die we in Nederland in het voorjaar zien vliegen, zijn ongeneeslijk ziek. Ze zijn nl. aangetast door enigszins op aaltjes gelijkende wormen (*Sphaerularia bombi*), die in zo groten getale in hun lichaam voorkomen, dat hun eierstokken verschrompelen, zodat ze niet in staat zijn zich voort te planten en dan ook geen nest maken.

Deze zieke hommels bevliegen op normale wijze de bloemen. Daar in ons land $\pm 90\%$ van de in het voorjaar verschijnende hommelkoninginnen door deze wormen zijn aangetast en dus onvruchtbaar zijn, is het van groot belang de gezonde te sparen.

Sluiten we in het voorjaar gezonde koninginnen in onze kasjes, dan roeien we een nest of toekomstig nest uit en werken wij er aan mede de hommelstand nog meer te gronde te richten.

(Wordt vervolgd)

PROVINCIALE RADEN VOOR

LANDBOUWVOORLICHTING

Op 13 October j.l. heeft de Directeure-Generaal van de Landbouw de 12e en laatste provinciale raad voor de landbouwvoorlichting geïnstalleerd. Van de installatie van de eerste 11 raden hebben wij niets gemerkt, eenvoudig omdat geen vertegenwoordiger van de bijenhouders werd uitgenodigd. Voor de 12e installatie, die te Tilburg voor de provincie Noord-Brabant werd verricht, kreeg de voorzitter van de Bedrijfsraad voor de Bijenhouders een uitnodiging; aangezien deze in het buitenland vertoefde, heeft de vice-voorzitter van zijn belangstelling doen blijken.

De landbouwvoorlichting kan voor de bijenhouder ook van grote betekenis zijn. Wij denken aan de voorlichting, die kan worden gegeven met betrekking tot de wijze waarop moet worden gespoten en met welk middel, om slechts een facet te noemen. Daarom is het vreemd dat niemand, tot de voorlaatste installatie toe, aan de bijenhouders heeft gedacht. Gelukkig maakte Noord-Brabant een uitzondering. Mogelijk komt dat vanwege de vestiging van de proefbijenstand daar, misschien ook, omdat de Brabantse boerenbevolking zich meer dan elders verbonden weet met de bijenhouders. Hoe dan ook, wij zijn verheugd, dat de bijenhouders nu eens niet werd vergeten, d.w.z. wat de vertegenwoordiging betreft. Voor de rest, er werd veel gesproken door verscheidene vertegenwoordigers uit de land- en tuinbouw, doch niemand scheen zich te herinneren, dat er ook nog zo iets is als bijenhouders en dat de bijenhouders vroeger en ook nu hier en daar nog, een integrerend deel van de kleine boerenstand heeft uitgemaakt en nog maakt. Wil de bijenhouders blijven bestaan, vooral op het platteland, dan zal goede voorlichting zeer nodig zijn. Bovendien, deze raden voor de landbouwvoorlichting, die voor een gedeelte bestaan uit vertegenwoordigers uit de huidige standsorganisaties en voor een ander deel uit specialisten — de secretaris is bijv. de voorzitter van het college van consulenten — zullen op den duur wel betaald worden met rijks gelden, die allen dus ook de bijenhouders moeten opbrengen. Het is dan ook logisch, dat de raden voor de landbouwvoorlichting zich ook met de voorlichting van de bijenhouders bezig houden en zich niet beperken tot het zuiver agrarische gebied. Hoe de ontwikkeling zal zijn weten wij nog niet. Wij wachten af. Maar we komen op deze aangelegenheid terug, indien mocht blijken, dat de bijenhouders wordt vergeten.

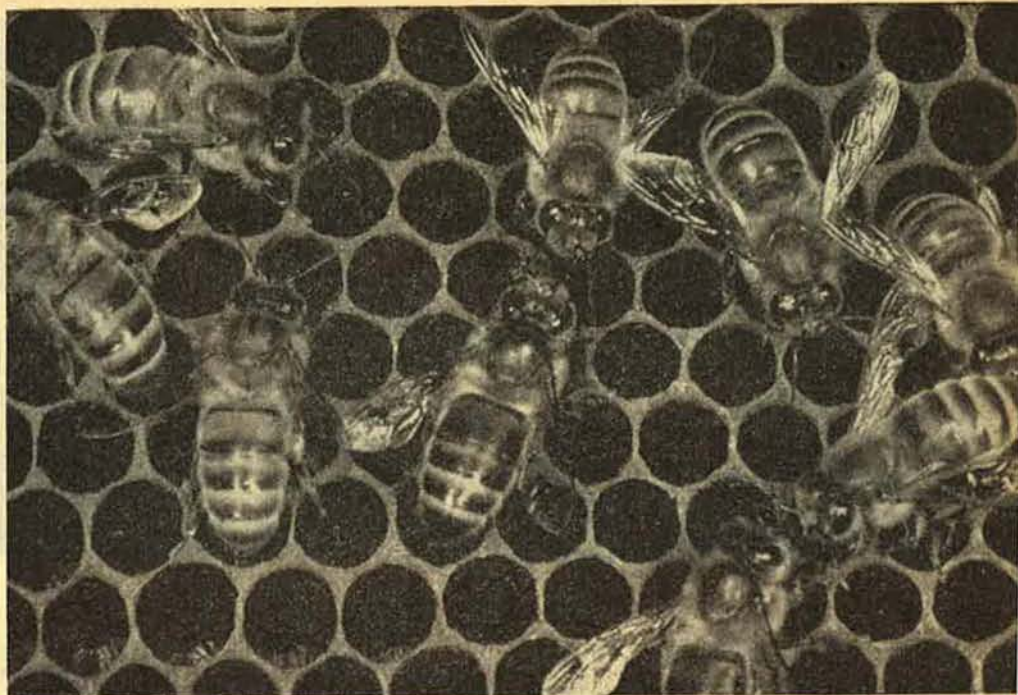
V.

raat, die binnen de „broed-zone” liggen — een zone, waar de temperatuur constant rond 90 gr. F. of meer is — en die door de werkbijen in gereedheid gebracht wordt.

Deze voorbereiding bestaat uit het verwijderen of aanstampen van oude larvehuidjes en het schoonmaken en poetsen van de celwanden. Het resultaat is een schoon, glanzend, uitermate gepolijst interieur. Het doet er niet toe welke soort cel een bevruchte moer tegen komt; als deze in de „broed-zone” ligt en schoon is, zal zij er in leggen. Terwijl ze haar eieren legt, dwaalt de moer om en over een raat in de „broed-zone” heen en ze legt in elke beschikbare cel. Ze beweegt zich niet in concentrische cirkels, zoals zo vaak wordt beweerd, maar ze dwaalt op goed geluk rond, haar wegen kruisende en herkruisende en achter-eenvolgens in elke cel kijkend. Wanneer ze een cel vindt, die nog geen ei bevat, en die ook niet op een andere manier bezet is, legt ze er een ei in. Gedurende de winter en vroege lente is de „broed-zone” beperkt tot het centrum van de wintertros der bijen en omvat slechts het midden van een paar raten. De meeste raten bevatten in het midden alleen werkstercellen, alle aanwezige darrecellen liggen dicht bij de randen, zodat in de lente als regel alleen werkstercellen in de „broed-zone” van het volk voorkomen. Later als het volk in omvang is toegenomen en de gemiddelde dagtemperatuur stijgt, wordt de „broed-zone” uitgebreid tot de hele raten belegd zijn, de darrecellen dus in gebruik komen en de eerste darren van het jaar worden opgekweekt. Sterke volken zijn vroeger in het jaar geneigd hele raten in hun „broed-zone” te beleggen dan zwakke en als gevolg brengen ze vroeger in het seizoen darren voort. Soms komen er natuurlijk een paar darrecellen in het midden van een raat voor, in welk geval er buitengewoon vroeg darren verschijnen. Maar dikwijls zullen de bijen in dit vroege stadium van het seizoen zulke darrecellen vernietigen en daarvoor werkstercellen in de plaats bouwen. Bij pogingen om heel vroeg darren te kweken voor teeltdoeleinden, werden hele raten uit enkel darrecellen bestaande, die de schrijver midden in de „broed-zone” heeft zien hangen, helemaal afgebroken en herbouwd met niets dan werkstercellen. Het schijnt, dat, onder voorwaarde dat ze leggende moeren hebben, bijenvolken zelden de aanwezigheid van darren in hun woning op die tijden van het jaar, wanneer ze niet veel honing van het veld kunnen halen, dulden. Zo zullen de bijen soms, evenals ze vroeg in het jaar darrecellen vervangen door werkstercellen, ook, wanneer er een periode van ongunstig vliegweer midden in 'n druk seizoen komt darrelarven en -poppen uit hun cellen trekken en deze de kast uit gooien.

(Wordt vervolgd).

Bijen voeren elkaar

Het uitwisselen van voedsel speelt een belangrijke rol in de organisatie en de samenhang van een volk.

Boven: Een werkster wordt door een andere werkster gevoerd.

Beneden: De koningin neemt voedsel van een van de werksters aan.

Vergroting bijna drie maal.

Onze laatste kans: de heide.

Zoals gezegd is, gaan we op de broedbak het koninginnerooster leggen. We zullen proberen om in de honingkamer raathoning te winnen.

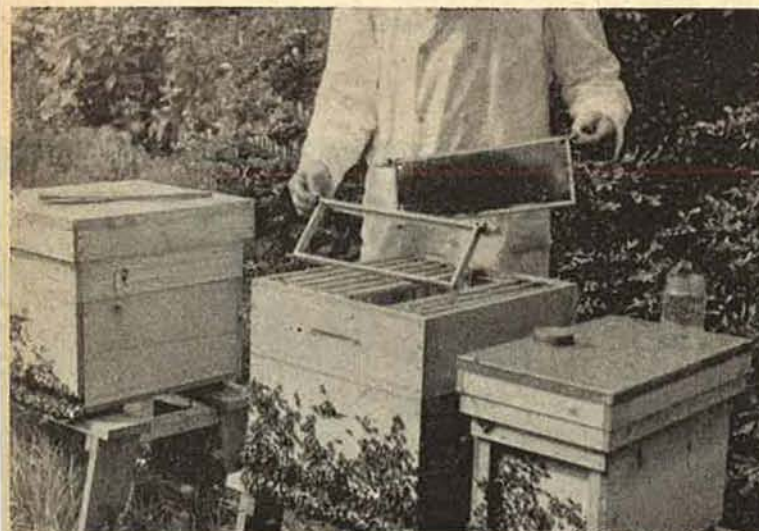
Menigeen zal zich verbazen over het grote aantal bijen dat op de voorkant van de kasten zit. Toch is dat eenvoudig te verklaren. Er is namelijk nog al ingrijpend aan de volken gewerkt. We hebben alle bijen uit de bovenbak verwijderd! Wie

de eerste foto aandachtig bekijkt, zal ook zien, dat we een sterk volk onderhanden hebben. Dat is trouwens de eerste voorwaarde om raathoning te winnen.

De volgende foto toont ons, hoe de honingkamer op het volk moet worden gezet. We hebben een soortgelijke handeling al eens eerder laten zien, maar we kunnen er niet genoeg op wijzen dat het voorzichtig moet gebeuren om nodeloos dooddrukken van bijen te voorkomen. Ieder rechtgeaard imker is zuinig op zijn bijen. Maar

afgezien daarvan, de bijen worden weer „duurder” in deze tijd van het jaar.

We zitten met onze stand nog al ver van de hei, we gaan dus reizen. Daarover straks meer. Maar uit deze mededeling kun je de conclusie trekken, dat het afnemen van de tweede broedbak en het plaatsen van de honingkamer enige dagen vóór de reis moet gebeuren. De bak en de raampjes zijn dan namelijk door de bijen vastgekit voordat we op reis gaan. Dat voorkomt narigheid tijdens het transport.

Hoe is de honingkamer gemeubileerd? De imker heeft er twee raampjes uitgenomen om 't je te laten zien. In negen raampjes zitten strookjes „voorbouw”. Dat zijn smalle reepjes kunstraat, die ongeveer 1 cm (zeker niet meer!) onder de bovenlat mogen uitsteken. Het is de bedoeling, dat de bijen zelf de raten bouwen. Het strookje voorbouw is alleen bedoeld als „een goed begin”. We krijgen nu raten, die vervaardigd zijn uit heel dunne vliesjes bijenwas. „Raathoning” in raten met een dikke middenwand en met dikke celwan-

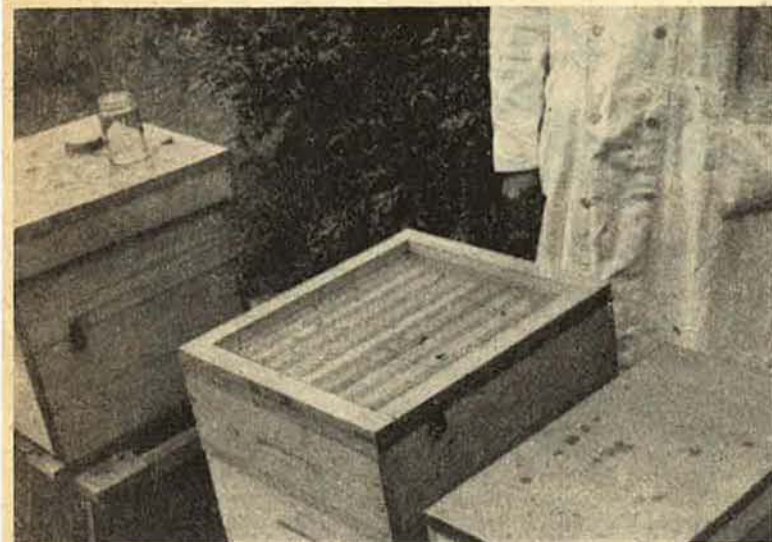
den is ongenietbaar, vanwege al die was. In 't midden van de honingkamer komt een helemaal uitgebouwd raam, een zgn. „klimraam”. Over het algemeen gaan de bijen over zo'n klimraam gemakkelijker naar boven. Van nature gaan ze niet zo gemakkelijk naar boven als ze op de hei staan. Het broednest is namelijk al kleiner en het is nu eenmaal de gewoonte van de bijen om 't voer zo dicht mogelijk bij het broed op te slaan, in de onderbak dus. Op de honingkamer leggen we het reisraam.

Het reisklaar-maken.

Voor 'n reis van enige betekenis is het gebruik van een reisraam noodzakelijk. Je kunt op de foto duidelijk zien, hoe zo'n reisraam moet zijn.

We gebruiken voor het reizen een reisraam op de kasten om de bijen tijdens het vervoer lucht te verschaffen.

Het reisraam van de spaarkast wordt bevestigd met een paar reissluitingen, zgn. bakverbinders. Met deze bakverbinders worden ook de bakken op elkaar gehouden, eventueel ook de onderste broedbak op de bodem.

Er zijn veel inkers, die een reisraam overbodig achten. We moeten echter niet vergeten, dat de vele duizenden bijen, die vooral bij schokken onrustig worden, veel lucht (zuurstof) nodig hebben. Een levend wezen gebruikt meer zuurstof naar gelang de activiteit groter is. Het is dus gemakkelijk te begrijpen, dat de beestjes het zonder reisraam erg benauwd hebben. En dat is dan nog de gunstige afloop. Wie heeft er nog nooit „gestikte“, „heet gelopen“, „dood gereden“ volken gezien? Een bijzonderheid van het reisraam van de spaarkast is, dat het tevens dienst kan doen als separator. Je weet dat een separa-

tor een scheidingsplank is, voorzien van een vlieggat, waardoor we twee volken in één kast (van twee bakken) kunnen huisvesten. We veranderen het reisraam in een separator door een klepje (op de foto zijn de scharnietjes van dat klepje aan de voorkant van het reisraam zichtbaar!) neer te slaan. Op het gaas worden een paar plankjes gelegd, waardoor de bijen van de twee volken in de kast volkomen van elkaar gescheiden (gesepareerd) zijn. We laten nu echter het klepje dicht en we leggen de plankjes niet op het gaas, want we gebruiken het apparaat nu als reisraam,

De reserves nogmaals in de strijd werpen.

De vegers in onze zesramers hebben langzamerhand al weer een massa vliegbijs gekregen. Deze vliegbijs willen we toevoegen aan onze grote honingvolken, die nu klaar staan om naar de heide te worden gebracht. Weet je nog, hoe we dat doen? Bekijk dan de tweede foto eens goed en lees nog eens wat we vóór de zomerdracht met de zesramers hebben gedaan!

Als we op de plaats van bestemming zijn aangekomen, worden de kasten netjes op de tijdelijke standplaats gezet. Je ziet dat het hier keurig is gebeurd. Naast de beide honingvolken, die we al zo dikwijls op de foto's hebben gezien, staan er nog een paar andere.

Als alles in orde is, worden de vlieggaten open gemaakt. En dan moet je gewoonlijk even uit de buurt blijven!

Dikwijls moeten de begeleiders overhaast naar huis voor hun werkzaamheden, maar

feitelijk is er nog iets te doen: het weg-nemen van het reisraam.

Als je de reisramen laat liggen, wordt het gaas dichtgekit en dat is juist niet onze bedoeling.

Nu moet je niet onmiddellijk na 't openen van de vlieggaten de kasten van boven open maken. Want dan vliegen duizenden opgewonden bijen, die nog niet op het vlieggat georiënteerd zijn, de lucht in. Waar zullen ze terecht komen?

Laat dus eerst de bijen de gelegenheid om wat te kalmeren en zich in te vliegen.

Is de afstand niet te ver dan is het zeker beter om de volgende dag dat karweitje even op te knappen.

Op de laatste foto zie je, dat de imker de dekplank weer op het volk legt. Dekfels en dekplanken worden bij het laden van de wagen vaak gebruikt als vulmateriaal. Er blijven op een met bijenkasten geladen wagen namelijk vaak kleine ruimten over, die „springen“ van de kasten toelaten. Men moet er natuurlijk voor zorgen, dat kasten en deksels genummerd zijn. Voelt u 'm?

uit de Jaagkieps

Zwak volk sterk maken

In de Jaagkieps van April 1955 vertelde ik u iets van de bijenteelt in Rusland. Thans ben ik in de gelegenheid bijgaande foto, overgenomen uit een Russisch landbouwblad, te laten zien. Het is een gedeelte van een bijenstand van 600 volken behorende aan een kolchos. Ze geeft een goede indruk van het peil, waarop de bijenteelt in Rusland staat. Deze trekt steeds de aandacht: in de rubriek Apicultural Abstracts (een aanhaling van de voornaamste artikelen uit de bijenteelt-literatuur) in Beeworld, vinden we dan ook elke maand bijzonderheden. Zo de volgende: In het Russische blad Pchelovodstvo beschrijft Dakhof zijn snelle methode om zwakke volken te versterken: Plaats na de uitwintering een zwak volk naast een sterk. De sterke volken zullen zich snel ontwikkelen en de koningin zal weldra niet in staat zijn genoeg eitjes te leggen. In de zwakke volken zijn daarentegen geen bijen genoeg zodat de koningin niet tot maximum prestatie kan komen. Hang nu midden in het broednest van het zwakke volk een uitgebouwd ledig raam. De moer zal dit weldra geheel belegd hebben. Stoot hierna de bijen eraf en geef het raam aan het sterke volk, nadat de datum van het leggen der eitjes

erop vermeld is. Op de lege plaats komt opnieuw een ledig raam, hetwelk na enige dagen weer overgezet wordt. Dit herhaalt zich nog 4 à 5 keer. Als het broed in het eerste raam op uitlopen staat, gaat dit terug naar het zwakke volk, gevolgd door de andere. Als het laatste raam is teruggegeven is het zwakke volk geen zwak volk meer en het sterke volk is niet verzwakt, maar het verzorgen van het extra broed heeft het zwermen verhinderd. De genetische samenstelling van de volken is niet veranderd, daar alle ingebrachte eitjes teruggingen. Beide volken zullen klaar zijn voor de hoofddracht. In de Gazette Apicole 4/1955 vinden we een bericht dat A. S. Dabatov van de Kolchos Olenkovo (Tula) in het voorjaar 1953 5 sterke, 16 middelmatige en 34 zwakke volken had. Dank zij zijn methode is hij erin geslaagd van al zijn volken een oogst te hebben die boven het gemiddelde van zijn burens lag. De methode van Dabatov is gelijk aan die van Dakhof; vermoedelijk betreft het dezelfde persoon. Het bericht in het Franse blad was overgenomen uit het Zweedse „Bitidningen” en dit blad had het uit het Russische „Pchelovodstvo”.

Bijen en kernfysiologie

Genoemd Frans blad 12/1954 komt met een bericht uit Argentinië: Eigenaardig gebruik van bijen. Het schijnt dat men bijen zal gaan gebruiken om na te gaan of een uraniumzuil volkomen geïsoleerd is, dit

naar aanleiding van een aanhaling uit het werk van Fritz Kahn getiteld „Pour comprendre l'atome” (om het atoom te begrijpen). Men weet dat bijen en wespen strontium in hun lichaam verzamelen; ook al komt dit element in uiterst kleine hoeveelheden voor in de omgeving waar deze insecten leven. Strontium is een van de stoffen, welke overblijven bij de splitsing van de uranium-kern. Nu is het van zeer groot belang, dat de uraniumzuilen goed geïsoleerd zijn en geen radio-actieve isotopen laten ontsnappen. Daarom plaatst men bijenvolken in de omgeving van de atoom-inrichtingen en zet men bij het vliegagat een Geiger-teller. Dit apparaat dient om de aanwezigheid van strontium aan te geven, maar daarvoor moet een bepaalde hoeveelheid aanwezig zijn. Als de zuilen nu maar iets lekken, wordt het strontium door de bijen verzameld; hebben deze een bepaalde hoeveelheid in hun lichaam, dan brengt de Geiger een alarm-systeem in werking.

Hoe vaak paren koninginnen? En bij welk weer?

Enige tijd geleden werden door enige Oostenrijkse geleerden proeven op het eiland Vulcano in Zuid-Italië gehouden om de meervoudige paring van de koningin te bewijzen. Van deze gelegenheid heeft Dr. Fr. Ruttner gebruik gemaakt om na te gaan in hoeverre een gelukke paring afhankelijk is van het weer. Hij schrijft hierover in de Nord-West Deutsche Imkerzeitung 5/1955. De hierbij gaande, uit genoemd blad overgenomen tekening geeft het verloop van de paring van 64 Carnica koninginnen weer. De proeven vonden niet plaats onder „de eeuwig blauwe Italiaanse hemel”. In het voorjaar 1954 woedden de winterstormen ook in het zuiden nog tot midden Mei; korte, maar geen warme mooi weer perioden, wisselden af met koude N.-W. stormen of met minder hevige, maar droog-hete zuidwinden (Scirocco). Deze omstandigheden zijn daarom goed te vergelijken met het gemiddelde lenteweer in Midden-Europa.

Bezien we de tekening eens: de onderste rij kolommen geeft niet het absolute aantal paringen, maar het procent hiervan ten opzichte van het totaal aantal onbevruichte koninginnen. Om de andere dag vloog een darrenvolk met Carnica of Ciperse bijen; de zwarte kolom is van de

Een bijenstand van de Stalinkolchos, die meer dan 600 volken telt.

grauwe darren en de gearceerde van de gele Cypersen. Het verschil is aanzienlijk, op sommige dagen is het 60% terwijl ook meerdere dagen geen succes opleverden. Kijken we nu eens naar de hierboven getrokken streep, welke de temperatuur aangeeft, dan zien we, dat, als deze 20 graden of minder aangeeft, geen paringen plaatsvonden. Maar behalve de temperatuur spreken ook de zon en de wind een woordje mee, want ofschoon 15 en 16 Mei het kwik zeker boven de 25 steeg, vonden er geen paringen plaats. Maar toen stond er een sterke wind, terwijl het op 15 Mei betrokken was en de volgende dag half bewolkt, maar met nog hevige wind. Ruttner schrijft, dat een windsnelheid van meer dan 30 km., windsterkte 4 „matige wind” welke dunne takken beweegt en op het water golven met kleine schuimtoppen maakt) reeds storend op de paring inwerkt; bij windsterkte 5 werden nooit paringen waargenomen.

- 1e. Temperatuur boven 20 graden.
- 2e. Zon.
- 3e. Weinig wind.

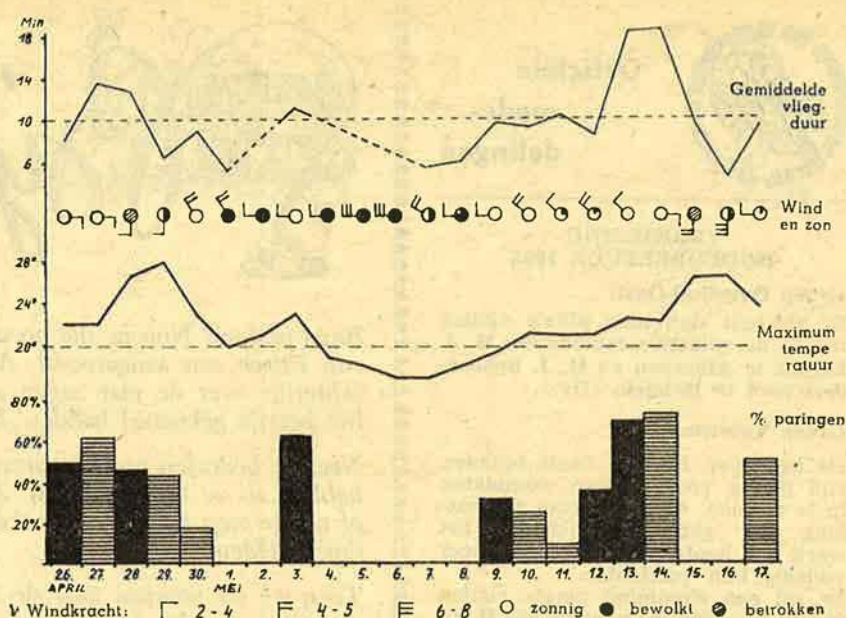
Zijn deze drie factoren niet aanwezig, dan worden de koninginnen toch wel door de bijen naar buiten gedrongen, zij vliegen dan soms maar een zeer korte tijd of verlaten zelfs niet de vliegplank. Naar binnen gaan zijnde worden zij na enige ogenblikken weer naar buiten gewerkt. Deze hardnekkigheid der werkbijen kan aanleiding zijn, dat koninginnen verloren gaan op dagen met wisselvallig weer. Bij ongunstig weer vinden vele maar korte vluchten plaats, bij gunstig weer daarentegen enkele lange.

„Helaas zijn wij (Oostenrijkers) veelal gedwongen onze bevruchtungsstations juist op de meest ongunstige plekken te plaatsen: b.v. onbeschutte eilanden, ruwe, regenachtige bergstreken.” Het resultaat spreekt hier een duidelijke taal. Een sprekend voorbeeld: Een Oostenrijkse imkeres had voor enige jaren de eerste bijen op IJsland gebracht en deze tot haar eigen grote verwondering goed door de winter gebracht. Zij wilde nu enige koninginnen telen, maar geen van deze werden bevrucht, ofschoon IJsland dat jaar (1953) een zeer mooie, windstille zomer had en er tot in October darren vlogen. Eerst stond men voor een raadsel, totdat men tot de ervaring kwam, dat de temperatuur op IJsland nooit boven de 20 graden komt.

Voor het kiezen van een plaats voor een bevruchtungsstation moet men met genoemde factoren ten zeerste rekening houden.

Koninginnemelk

Voor enige tijd werd mij de vraag gesteld, hoeveel het Koninklijk Voedsel in Frankrijk opbracht. M.i. gaat de belangstelling in Frankrijk voor wat betreft K.V. achteruit. In het Juni-nummer van Abeilles et Fleurs bood een bijenhouder K.V. aan voor

Afbeelding uit Zeitschrift für Bienenforschung, 1-1955.

400 francs per gram en in het Juli-nummer vroeg hij nog maar 300 francs. In het laatstgenoemde nummer begint Alin Caillas, de discipule van het K.V., zijn maandelijks rubriek, Les Libres propos:

Ik denk, dat talrijke bijenhouders zich zullen moeten toeleggen op de productie van stuifmeel. Inderdaad, de vraag hiernaar stijgt met de dag en dit in tegenstelling met die naar K.V. Hierbij is het aanbod veel groter dan de vraag.

Verder spreekt hij in zijn bijdrage niet over K.V., maar in het September-nummer doet hij dit wel weer en eindigt dan: En ik wens, dat hij (de K.V. producent) dit tegen een winstgevende prijs en zonder veel moeite van de hand kan doen.

Voor de televisie werd in Frankrijk een film vertoond over de productie van K.V. Deze moet uitstekend zijn geweest, voor bijenhouders en leken.

Honing-melk-dranken

Uit de rubriek From Foreign Lands (Uit vreemde landen), Gleanings 5/1955:

Ho-Mi is in Duitsland te koop in apotheken en reformzaken; het is een honing-melk preparaat, samengesteld uit 25% honing, 65% melk en 10% glucose.

Ho-Mi wordt aanbevolen bij gebrek aan eetlust, ziekten aan hals, maag, hart en ingewanden, verder bij leveraandoeningen, bloedarmoede, diarree en als versterkend middel voor kind en volwassene.

Bovenstaande werd overgenomen uit Duitse medische bladen.

En in het British Beejournal 24/3 1955 vinden we een ander preparaat: Een Britse melkinrichting heeft na zorgvuldige proefnemingen een drank in de handel gebracht, welke, hoewel niet geheel voor geheelonthouders geschikt, de verbruiker niet boven zijn theewater zal brengen,

ook al zou hij de gebruikelijke 8 glaasjes overschrijden.

Deze drank, „Noggo” gedoopt, wordt gemaakt van de beste melk, hetzij met whiskey, brandewijn, rum of jenever en met honing. Jammer genoeg kan tot dusver alleen een bepaalde soort Australische honing hiervoor gebruikt worden, daar anders de melk ineenloopt.

Honingprijs Frankrijk

In Frankrijk wordt elk jaar de honingprijs vastgesteld; dit geschiedt einde Juni op een vergadering, welke te Parijs gehouden wordt. Deze staat onder leiding van de Société Centrale d'Apiculture en wordt bezocht door talrijke bijenhouders uit geheel Frankrijk en het grootste deel der honinghandelaren. De reeds binnengehaalde oogsten en de verwachting der nog komende worden besproken. Dit jaar was het in de meeste streken weer een slecht voorjaar geweest, alleen de acacia in Z.W. Frankrijk was goed geweest. De kleinhandelprijs werd vastgesteld op 460 tot 500 francs naargelang de kwaliteit. De verkoopprijs van was in de kleinhandel werd vastgesteld op 800 francs (Abeilles et Fleurs 7/1955).

Slechte winter - beste zomer

Een bericht uit Schotland:

Gelukkige tijd. Sommige imkers verloren dit jaar de helft of meer van hun volken en dat is te meer betreutenswaardig nu 1955 een buitengewoon honingjaar is. Nooit waren mijn volken, zegt de schrijver van de rubriek Cappings, in Juni zo sterk en midden Juli was ik door mijn voorraad honingkamers en ramen heen. Als de linde en heide maar een middelmatige dracht geven zal 1955 onder de beste jaren gerangschikt worden (Scottish Beekeeper 8/1955). De afgelopen winter was voor onze Oostelijke burens ook slecht, hetgeen

Officiële mede- delingen

VERKIEZING HOOFDBESTUUR 1955

Groep Overijsel-Oost:

Er zal een stemming plaats vinden tussen de volgende kandidaten: **H. J. Lohuis** te **Albergen** en **G. J. Schoonderwoerd** te **Hengelo (Ov.)**.

Groep Veluwe:

De heer van Rooijen heeft besloten zijn plaats voor jongere kandidaten in te ruimen, daar hij naar zijn mening om gezondheidsredenen het werk van hoofdbestuurslid niet meer volledig kan verrichten.

Er zal een stemming plaats vinden tussen de volgende kandidaten: **H. G. Maagendans** te **Arnhem**; **J. v. d. Top** te **Ede**.

Groep Utrecht:

De heer van Dijk stelt zich niet langer als lid van het hoofdbestuur beschikbaar, nu er een jongere candidaat is.

De heer **C. Pater Jzn.** te **Bunnik** is overeenkomstig art. 17 H.R. bij enkele candidaatstelling verkozen.

Groep Zuid-Holland:

De heer **A. Vink** te **'s-Gravenhage** is overeenkomstig art. 17 H.R. bij enkele candidaatstelling herkozen.

De zittingsperiode van nieuwe hoofdbestuursleden vangt aan op 1 Jan. 1956.

blijkt uit een bericht in *Die Biene* 8/1955:

Hulp in de nood voor de Hessische bijenteelt. De Hessische Landdag heeft besloten, gezien het noodlottig bijenverlies in de afgelopen winter en voorjaar, 135.000 R.M. voor de bijenhouders beschikbaar te stellen. Het is nu nodig, dat de imkers aan hun verenigingen het verlies van alle volken boven het normale winterverlies melden.

Verder zullen de Duitse imkers 15 pond belastingvrije suiker ontvangen, de Bondsdag heeft hieraan zijn goedkeuring gehecht.

Het Congres te Wenen

Het volgend Internationaal Congres wordt te Wenen gehouden van 12 tot 18 Augustus 1956; vermoedelijk zal er meer aandacht aan de praktijk worden geschonken.

JÉKAVÉ.

Bijen praten? Nou ja, die beestjes hebben een taal, dat heeft prof. von Frisch ons aangetoond. Als we vroeger een bij met trillend achterlijf over de raat zagen rondscharrelen, dachten we dat we het beestje gekneusd hadden. Nu weten we beter.

Nee, we bedoelen hier het praatje, dat de imkers altijd onder elkaar hebben als ze bij elkaar zijn. Zo met elkaar op reis met de bijen, of om te zien hoe ze het maken als we ze van huis hebben op de drachtvelden.

Toen we dit voorjaar naar de bijen fietsten, zei één van de leden van ons reisclubje: „Dit vind ik haast het mooiste van het bijenhouden.” Ja, én maar trappen, meestal met harde wind, soms regen er bij. En maar praten over hoe we het zullen doen met bepaalde methoden enz. Ondertussen genieten van het mooie landschap. Hier paardebloemen in weiden, daar weer een veld koolzaad. Goed neuzen of daar ook bijen bij staan en liefst weten van wie. Genieten van het unieke schouwspel van stapelwolken, donkerblauwe luchten er tussen met daar scherp tegen afstekende chromaatgele koolzaadvelden, met hier en daar een markante boerderij, half verscholen in een omkransing van geboomte. Nu eens een spits torentje en dan weer een zadeldaktoeren van een dorpskerk.

Al genietende en pratende ben je zonder erg een eind weg en bij de bijen.

Tegenwoordig hoor je ook sterke verhalen vertellen, want sedert de laatste jaren de nieuwe bedrijfsmethoden kwamen, maken veel bijenhouders er een stille wedstrijd van om de meeste honing te winnen. Ze gaan al spreken van „gemiddelde jaaropbrengsten”. Wat een sport toch, hè? Niet gek overigens, want er zit nog voordeel in ook. En het mooiste is de genoegdoening.

Of er ook imkerslatijn bij is? Nee, weinig of niets. Want als je op koolzaad of heide staat kijkt de een bij de ander in kast of korf. En nu krijgen we het nut van het samen praten onderweg. Er zijn er bij het clubje die het minder goed, soms zelfs slecht, maken. En dan krijg je de vragen van het hoe en waardoor. Achterhoudend zijn de tegenwoordige bijenhouders niet meer. Je kan zo veel van elkaar leren. Je ziet wat goed en verkeerd is. Je leert van elkaar, staat elkaar bij met raad en vaak daad.

Dat was voor veertig, vijftig jaar anders. Die oude rotten lieten een nieuwelings meestal wurmen. Vertelden niets of weinig en het was een hele toer om „er tussen” te komen.

Zo komen we dan even terug bij „vroeger”, die goeie (?) ouwe tijd. Gezellig en gemoedelijk was het wel.

We gaan op de terugreis even „aansteken” in de dorpskerk „'s Landswelvaren”. En aan de stamtafel vertellen we dan een volgende keer wat over bijenreizen en de belevenissen daarbij van vroeger.

Tot de volgende rit dus!

DE BIJENMAN

TE EERBEEK

De 47e Honing-, Was- en Bijenmarkt is een groot succes geworden wat de honingmarkt betreft. De aanvoer van bijenvolken was echter zeer gering, zodat menig-een, die nog een opzetter wilde kopen, geen keus had. Aangevoerd werden 10 korven en 1 kast. Marktkastjes waren in het geheel niet aanwezig. Van de korven werden er enkele verkocht voor een prijs variërende tussen f 12,50 en f 18,—.

Het volgend jaar zal aan deze rubriek meer aandacht worden besteed, zodat er dan voor velen nog een mogelijkheid bestaat in de herfst nog één of meer goede volken aan te schaffen.

De honingaanzoer was verbluffend. Toen 's morgens om half acht de deur van „Eerbeeks Belang” geopend werd, stonden al velen te wachten op het moment dat ze hun producten zouden kunnen uitstellen.

Het aantal honingverkopers was zo groot, dat het er eerst om leek, dat er veel ruimte tekort zou zijn. Door de goede geest, die er van meet af aan heerste, was het toch nog mogelijk, ieder, die vóór half tien arriveerde binnen nog een plaatsje te bezorgen. Enkele laatkomers moesten zich met een plaatsje buiten tevreden stellen, wat, dank zij het gunstige weer, geen bezwaar was.

Om half tien werd met de keuring begonnen. De jury bestond uit de volgende Heren:

J. van Aarst uit Wageningen, H. J. van Aanholt uit Brummen, H. G. Maagendans uit Arnhem en J. F. Verhoeven uit Beekbergen, allen bekende figuren in onze imkerswereld.

Begonnen werd met de bijenvolken. Daar de aanvoer hiervan gering was, kon er gelukkig veel tijd besteed worden aan de honingkeuring. Dit was dan ook geen gemakkelijke opgave als men bedenkt, dat er totaal ongeveer 2000 pond raathoning (voor het grootste deel heideraathoning) benevens 2650 flacons met zomer- en heideslengerhoning waren aangevoerd.

De raathoning was van prima kwaliteit, al was er bij sommigen nog al eens met kunststraal gewerkt. Dit is, wat betreft mededinging naar de prijzen, niet toegestaan en deze inzenders vielen dan ook buiten de prijzen. Bij enkele inzenders bevond zich zomer- en heidehoning in één raam. Ook deze vielen buiten de prijzen. Wat er echter overbleef was voortreffelijk en de jury kon dan ook pas na een zeer strenge selectie de verschillende prijzen toekennen.

Ook de beoordeling van de zomer- en heidehoning in flacons was een moeilijke opgave. Na veel onderzoeken, ruiken en proeven was de jury van oordeel, dat er zes inzendingen waren, waartussen geloot moest worden om de prijzen.

Door het Bestuur van de Eerbeekse Imkersvereniging werd daarom nog een extra prijs beschikbaar gesteld. Om kwart over elf was de keuring ten einde en kon de Voorzitter van de Afd. Eerbeek, de heer Boesveld, de zeer vele aanwezigen met een kort maar krachtig speechje hartelijk welkom heten, waarna de eerste prijswinnaars bekend gemaakt werden. Spreker wenste de honingverkopers een goede dag toe en verklaarde de markt geopend.

Al dadelijk stroomde het gebouw vol kooplustigen en nieuwsgierigen en het was er soms werkelijk wel eens een beetje te vol.

Onder de vele bezoekers bevond zich ook onze Rijks-bijenteeltconsulent, de heer Dr. Ir. Minderhoud en wij stellen het ten zeerste op prijs dat hij zich ook in Eerbeek op de hoogte kwam stellen van de resultaten, die vele imkers in dit zo goede bijenjaar hadden weten te bereiken.

Het bleek al dadelijk, dat de heideraathoning het weer best deed en de eerste soort ging vlot voor f 2,50 tot f 3,— van de hand (per pond).

Door een misverstand werd echter ook beneden die prijs verkocht, maar dit kon spoedig ongedaan gemaakt worden.

Heideslengerhoning variëerde tussen f 1,75 en f 2,— per flacon, terwijl de zomerhoning het bracht tot f 1,50. Over het algemeen dus prijzen waarmee we tevreden mogen zijn.

Tijdens het middaguur was het een beetje kalmpjes, maar na de middag werd het weer zeer druk en heerste er een zeer prettige en genoeglijke sfeer, waaraan ook de Muziekvereniging veel bijdroeg.

Om half zes was deze 47ste markt in Eerbeek weer ten einde. Kopers en verkopers waren tevreden en de Afd. Eerbeek voelt zich blij weer een steentje te hebben mogen bijdragen aan onze Imkersbelangen.

Ik zou mijn verslag niet willen beëindigen, alvorens de jury hartelijk dank te zeggen voor het moeilijke werk, dat ze dit jaar te verrichten had.

Ook aan alle inzenders, die, tegen zeer gereduceerde prijs, honing beschikbaar stelden ten bate van de verloting tot instandhouding van de markt, hartelijk dank. Namens de Afd. Eerbeek roepen wij U allen een „tot ziens” toe!!

A. H. VERBEEK, Secretaris.

Hieronder volgen de namen der prijswinnaars:

- A. Voor de mooiste ingerichte stand: 1e prijs: A. J. Zwijnenberg te Eerbeek; 2e prijs: A. A. van Reen.
- B. Voor de grootste hoeveelheid zuivere honing:

De verkopers van de honing werden het eerst binnengelaten om hun gelegenheid te geven bij hun stands plaats te nemen. Ze moesten echter nog even wachten tot de heer Maagendans klaar was met zijn foto-reportage. Een aardig overzicht van enige stands.

De eerste-prijs-winnaars, v.l.n.r. de heren Schwieters, Wolters, mevrouw te Winkel, de heren Zwijnenberg, Weekhout en Boesveld.

De groep Emmen hield op 1 October in Huize Wiens een bijen- en honingmarkt met daaraan verbonden tentoonstelling van honing en bijenvolken.

De voorzitter der afdeling, Dr. Kessens, begroette in het bijzonder de loco-burgemeester, wethouder Zege-ring Hadders en de pers, die vlot meewerkte om propaganda voor de bijenteelt te maken, de heer van Hattum, directeur van de gemeentelijke plantsoendienst en zijn medewerkers, die de zaal keurig versierden en de vrouwen van de imkers, die ook hun bijdrage tot de versiering hadden gegeven en verder de jonge meisjes, die, als bijen verkleed in de pakjes van de operette van de Imkersdag 1954, de nodige hulp verleenden en verder allen, die hun kracht hadden gegeven om deze dag te doen slagen.

De heer Zege-ring-Hadders vond het een belangrijke zaak, dat men deze tentoonstelling had georganiseerd. Ieder mens heeft een hobby en zo is ook de bijenteelt naast het genot, dat zij geeft een belangrijke vorm van vrije tijdsbesteding. Met een toepasselijk woord van de voorzitter boden de bijenmeisjes de loco-burgemeester een pot honing en een doosje raathoning aan, wat op hoge prijs werd gesteld.

Inmiddels was ook de jury voor de keuring gearriveerd, bestaande uit de heren de Haan, Peddemors en Timmermans van de afdeling Assen. In de tijd, dat zij zich bezig hield met de keuring, begon de verkoop van honing. De producten waren keurig uitgesteld. De bijenmeisjes boden de bezoekers een toastje met honing aan. De observatiekast van de heer Hilvers had heel veel belangstelling.

HONING- EN BIJENTENTONSTELLING EMMEN

De uitslag van de keuring was als volgt:

Zomerslinterhoning: Joh. Hilvers, H. van Wijk, Dr. B. A. Kessens, 99 punten.

Raathoning: 1. H. van Wijk; 2. T. Reinders.

Heideslinterhoning: F. Aarssen en H. van Wijk, 99 punten.

Pershoning: J. Masselink, 100 punten; W. Bos en P. Dijkstra, 98 pnt.

Was: F. Aarssen, 93 punten; P. Dijkstra, 89 punten.

Honinggebak: De dames Hilvers, van Wijk en Kessens, allen 100 punten.

Bevolkte kasten: 1. F. Aarssen; 2. Joh. Hilvers.

Bevolkte korven: 1 en 2 H. H. Jansen.

De volken waren van prima kwaliteit, de beste korf werd verkocht voor 25 gulden.

Voor de volgende inzendingen werden punten toegekend: Steimeijer 94, Engels 90 en K. Jansen Fzn. 90. De honing van Jansen had erg geleden tijdens het vervoer, hetgeen jammer was.

De heer de Haan, als lid van de jury, gaf nog verschillende wenken, aan welke eisen de honing moet voldoen voor het inzenden naar een tentoonstelling.

Bij het sluiten kon de voorzitter terugzien op een goed geslaagde dag, al had hij gaarne gezien, dat de verkoop wat meer was geweest. Hij sprak woorden van hartelijke dank tot de jury van de keuring voor hun belangeloze medewerking en offereerde ieder hunner een doos sigaren. Hij stelde het op hoge prijs dat de afd. Assen steeds bereid is de afd. Emmen te helpen, wanneer dit wordt gevraagd. De heren van de plantsoendienst kregen eveneens een attentie in de vorm van honing.

Hij hoopte verder, dat wij het volgende jaar wederom in staat zijn een dergelijke dag te organiseren.

- 1e prijs: A. J. Zwijnenberg te Eerbeek; 2e prijs: Mevr. Bieleman te Empe (Voorst).
- C. Voor de grootste hoeveelheid 1e soort tafelhoning (honing in de raat): 1e prijs: A. J. Zwijnenberg te Eerbeek; 2e prijs: Mevr. Bieleman te Empe (Voorst); 3e prijs: de heer Schwieters te Dedemsvaart.
- D. Voor de prachtigste heidetafelhoning in raampjes: 1e prijs: de heer Schwieters te Dedemsvaart; 2e prijs: A. J. Zwijnenberg te Eerbeek.
- E. Voor de prachtigste bloemenhoning in raampjes: 1e prijs: de heer Weekhout te Eibergen.
- F. Voor de prachtigste uit korven gesneden tafelhoning: 1e prijs: H. Boesveld te Eerbeek.
- G. Voor de lekkerste en zuiverste natuurhoning in flacons: 1e prijs: de heer Weekhout te Eibergen; 2e prijs: de heer Schwieters te Dedemsvaart; 3e prijs: de heer Wessels te Varsseveld.
- H. Voor de mooiste bodem was: 1e prijs: M. te Winkel te Voorst.
- I. Voor de mooiste en schoonste opzetter vaste bouw: G. J. Wolters te Eerbeek.
- J. Voor de mooiste en schoonste opzetter losse bouw: 2e prijs: G. J. Wolters te Eerbeek.
- K. Voor de doelmatigste en netste bijenwoning vaste bouw: 1e prijs: M. te Winkel te Voorst.
- L. Voor de doelmatigste en netste bijenwoning losse bouw: 1e prijs: Bijenhuis te Wageningen.
- M. Voor de volledigste verzameling imkers-gereedschappen: 1e prijs: Bijenhuis te Wageningen.
- N. Voor het grootst aantal aangevoerde volken van één eigenaar: 1e prijs: H. Boesveld te Eerbeek; 2e prijs: M. te Winkel te Voorst; 3e prijs: G. J. Wolters te Eerbeek.

zendingen te gering. Slechts ongeveer 10 imkers hebben volken ingezonden. Toch mag men optimistisch zijn, wanneer men bedenkt, dat de aanvoer met 50% is gestegen. Het gratis ophalen aan huis heeft hierbij ongetwijfeld een rol gespeeld.

De markt werd druk bezocht. De aangevoerde volken waren over het algemeen van goede kwaliteit. De jury bestaande uit de heer v. Rooyen uit Ede, de heer J. v. Aarst uit Wageningen en de heer J. F. Verhoeven uit Beekbergen, had dan ook geen gemakkelijke taak. De handel in kasten was matig, terwijl de korven voor het grootste gedeelte zijn verkocht voor de prijzen van f 11,— tot f 13,—. Er was veel honing aangevoerd, doch het aantal imkers, dat honing inzond, was daarentegen gering. Veel honing is er verkocht voor redelijke prijzen.

Het Bijenhuis uit Wageningen en de heer H. T. v. Dam uit Jubbega hebben met hun imkersartikelen goede zaken gedaan. De verloting tot dekking van de kosten van de markt verliep vlot en menigeen ging met een leuke prijs naar huis. Al met al een geslaagde markt met een prachtig geheel.

Prijzen werden uitgereikt:

Voor het beste kastvolk:

1e prijs aan: R. Riphagen	f 7,50
2e prijs aan: J. Kops Hagedoorn	„ 5,—
3e prijs aan: Veneman	„ 2,50

Voor het beste korfvolk:

1e prijs aan: T. ten Hoven	„ 7,50
2e prijs aan: T. de Wilde	„ 5,—
3e prijs aan: T. de Wilde	„ 2,50

Zomer-slinterhoning:

1e prijs aan: R. Riphagen	„ 7,50
2e prijs aan: G. Proper	„ 5,—
3e prijs aan: G. Proper	„ 2,50

Heide-slinterhoning:

1e prijs aan: R. Riphagen	„ 7,50
2e prijs aan: T. de Wilde	„ 5,—

Bijen- en Honingmarkt te Epe

Met een gebruikelijk openingswoord van de voorzitter A. Wagenvoort en prachtig weer werd op 8 Augustus j.l. op het terrein „De Platvoet“ de jaarlijkse Bijen- en Honingmarkt geopend.

De aanvoer bestond uit 54 volken, het merendeel in kasten. Alhoewel er dit jaar meer volken waren aangevoerd dan vorig jaar (± 25 st.) was het aantal in-

Vragenrubriek

Vragen voor deze rubriek zenden aan het Bijenhuis te Wageningen

Vraag 20: Condensatiewater in het dak van de kast.

Hoe krijg ik koninginnecellen van een zwermtraag volk?

a. Bij de genormaliseerde simplex-kast, die ik dit jaar kocht, is de binnenzijde van het dak bedekt met een soort asbest. Als ik de kast open, hangen er constant grote druppels water aan het asbest. Deze m.i. niet juiste vochtcondensatie lijkt me vooral 's winters niet aanbevelenswaardig daar de druppels dan terugvallen op de stromat, die daardoor op de duur veel te vochtig wordt. Wat zal ik doen, het asbest uit het dak weg laten nemen, of er plankjes houten over laten zetten?

b. Hoe een uitstekende, maar volkomen zwermvrije moer te animeren de koninginnecellen (slechts 3 trok het volk op) te beleggen?

H. E. t. B. te A.

Antwoord:

a. In het door U bedoelde kastdak zullen wel een paar eternietplaatjes zijn aangebracht. Deze soort dakconstructie is voor bijenkasten voornamelijk vanwege zijn broosheid, als er met de bijen gereisd moet worden, eigenlijk minder geschikt. Ook zal zich tegen deze eternietplaten iets gemakkelijker condenswater afzetten dan tegen hout, maar ik vermoed toch, dat in uw geval te weinig ruimte gelaten is tussen bovenkant van de binnenbedekking en het dak. Bij te weinig ruimte vormt zich ook tegen houten daken condenswater tegen de binnenkant van het dak. Zorg dus, behalve voor voldoende ruimte tussen binnenbedekking en dak, voor een behoorlijk luchtgat aan vóór- en achterzijde van het dak.

b. U zou in zo'n geval wel eens het gewenste resultaat kunnen bereiken door, zodra enige moercellen zijn aangezet, een pas belegde raat in het midden van het broednest horizontaal af te snijden tot op 2/3 van de hoogte en het onderste derde deel te verwijderen.

Maar doelmatiger lijkt het mij dan tegelijk een afleggetje te maken; U hebt dan veel kans, dat het volk op de snede een flink aantal redcellen gaat bouwen. S.

Vraag 21: Is mijn volk moerloos?

Bij een van mijn volken, dat 19 September niet zo goed vloog als de andere, bleek er alleen gesloten broed aanwezig te zijn. Er waren geen koninginnecellen aangezet op de middelste ramen, de andere heb ik niet bekeken omdat ze erg lastig waren. Maar al zouden ze redcellen hebben aangezet, dan zou het toch te laat in het jaar zijn om de jonge koningin nog bevrucht te krijgen. Is het mogelijk dat een koningin zo vroeg in het jaar ophoudt met leggen? Zal ik dit volk gewoon voor de winter opvoeren en in het voorjaar met een zesramer verenigen?

F. W. R. te W.

Antwoord: Het is mogelijk dat de moer toch nog aanwezig is en wat vroeg opgehouden heeft met leggen. Maar vóór alles dient u te onderzoeken of de moer aanwezig is of niet. Is de moer niet meer in het volk, dan dient u dit euvel alsnog onverwijd te verhelpen, bijv. door het met een zesramer te verenigen. Met een moerloos volk moet u niet de winter ingaan; hiervan kunt u geen succes verwachten. S.

(Vragensteller deelt ons nader mede, dat hij het volk op 26 September opnieuw heeft nagezien. Er was ong. 'n 1 dm² eitjes, geen larven. Het volk was niet gevoerd. De moer had dus twee weken lang het leggen gestaakt en was toen opnieuw begonnen).

Vraag 22: Gegiste honing.

De bijen van ruim 15 kasten hebben een bus met ongeveer 5 pond oude, gistende honing leeggesnoept. Is dat ook verontrustend, niet voor de eigenaar van de honing, maar voor de bijen, die er zich mee inwinterden? Kan oude, gistende honing het volgende voorjaar na koken aan de bijen opgevoerd worden? S. T. te L.

Antwoord: Met het oog op de betrekkelijk geringe hoeveelheid gistende honing, welke de bijen gesnoept hebben (5 pond door 15 kasten, dus ruim 1½ hectogram per volk) geloof ik, dat U zich niet ongerust behoeft te maken voor eventueel schadelijke gevolgen.

Het volgend voorjaar kunt U de gegiste honing, na deze gekookt te hebben, wel aan de bijen opvoeren. Door het koken worden de gistkieren gedood en de zich reeds gevormde alcohol vervluchtigt.

Zie hierover ook het antwoord op vraag 17 in 1954 (Groentje no. 6 van Juni 1954, binnenkant van groene omslag n. blz. 96). S.

Vraag 23: Het vliegkat van een bijenvitrine.

De heer C. B. v. W. te A. heeft een vitrinekast geconstrueerd, waarvan hij aanvankelijk veel genoegen beleefde. Het volk ontwikkelde zich goed en had al spoedig verzegelde honing. Vragensteller schrijft: „Ik had boven alle 4 ramen een vliegkat van ongeveer 1 cm gelaten”. De bijen bleven echter steeds tegen het glas vliegen, wat veel bijen kostte. Schr. heeft er toen ruiten uitgenomen, waarbij het volk op de vlakke te veel wind ving. Wat hieraan te doen? Schr. wil de kast, ook om de tientallen mensen die er steeds bij staan te kijken (propaganda) gaarne houden.

Antwoord: Proeven met vitrinekasten over enkele jaren gehouden, hebben tot de volgende conclusie geleid. Het vliegkat wordt het voordeligst aangebracht aan de bovenzijde van de voorruit en het verdient aanbeveling deze ruit een paar centimeter achterover te laten hellen. Indien

een dergelijke kast in een stal staat, zijn er geen moeilijkheden. De bijen vliegen naar de voorruit, omdat deze het meeste licht vangt, lopen naar boven en vliegen niet meer op, omdat de ruit wat achterover staat en komen vanzelf bij de vliegspleet, die over de hele breedte van de ruit moet zijn aangebracht, terecht. Staat de kast in het vrije veld, dan zullen de bijen steeds naar de ruit vliegen, die het meeste licht krijgt, wat in de loop van de dag verandert al naar gelang van de stand van de zon. In dit geval is er maar één oplossing. De kast bedekken met een kap van zeildoek, waarin uiteraard ter hoogte van het vliegkat een opening moet zijn aangebracht. Wordt de kast aan belangstellenden gedemonstreerd, dan kan de kap worden afgenomen. De bijen wennen aan het licht. Een vitrinevolk, dat in een stal staat, is gewoonlijk zeer rustig. Een volk, dat met een kap is bedekt, wordt plotseling van een schemertoe-stand in het volle licht gebracht en geraakt daardoor, vooral in het begin, nog al in verwarring. Het is dan ook gewenst, de kap er niet te lang af te laten. M.

(Ten gerieve van de vragensteller tekent de heer van der Sande hier nog bij aan: „In het Goffertpark te Nijmegen staat een vitrine opgesteld. Voor de ruiten zijn hardboarddeurtjes aangebracht, die tijdens demonstraties geopend worden.” Red.)

Uit de Afdelingen

AFD. BEETSTERZWAAG EN OMSTR.

Zaterdag 8 October werd de eindles gegeven van de cursus voor beginners in bijenteelt. Na afloop werden de diploma's door de voorzitter uitgereikt en door een der cursisten, de heer Veenstra, werd namens alle leerlingen aan de heer Stapen-sea uit Leeuwarden dank gebracht voor de prettige wijze, waarop deze de cursus had geleid en als een klein bewijs van waardering reikte hij de leider een kistje sigaren over. Daarna sprak de vertegenwoordiger van de Rijksbijenteeltconsulent, de heer van Aarst, die o.a. wees op de wenselijkheid ook mee te doen aan de reeds aangevraagde cursus voor gevorderden.

De heer Mulder uit Appelsga, lid van het hoofdbestuur, getuigde van waardering van het H.B. voor het werk van de twee bestuursleden M. de Haan en W. Edema, die reeds vele jaren lid zijn van de Vereniging, waarbij speciaal de eerste nog werd bedankt voor zijn werk als voorzitter, vooral in de moeilijke oorlogsjaren en als beheerder van de Lesbijenstand. Hierna spelde hij beide heren de ere-medaille van de vereniging op de borst. Daarna sprak de heer Burgemeester van de gemeente Opsterland, die getuigde van zijn waardering voor het werk van de afdeling en alle steun toezegde, waar dit nodig en mogelijk zou zijn en tenslotte voerde de heer Wind als voorzitter van de kring Friesland het woord, waarbij hij o.a. wees op de band, die de imker gevoelt met de natuur en de Schepping.

AFD. HIERDEN

Op 23 September hield de afd. een drukbezochte ledenvergadering. De voorzitter kon 9 nieuwe leden een woord van welkom toeroepen, hij hoopte, dat deze echte liefhebbers mochten worden. Er werden ongeveer 20 ingekomen stukken behandeld. De heer J. Hop bracht verslag uit van de alg. verg. te Utrecht, de voorzitter van de bijenmarkt te Veenendaal. Als vaste vergaderdag werd de Woensdag gekozen. Het winterprogramma werd als volgt vastgesteld:

23 November spreekt de heer T. Kuiper over „Door nieuwe inzichten meer honing“.

25 Januari zal de heer Verhoeven worden gevraagd een lezing voor de afd. te houden.

De contributie wordt op f 5,— gebracht. De cursus voor gevorderden kan doorgaan en begint op 5 October, deze wordt gehouden bij de heer J. Hop, Polenweg 15. Leider is de heer T. Kuiper.

Bij het darrenforum werden de vragen beantwoord door de heren G. v. d. Hoorn, A. C. Timmers en W. A. Dirksen. Hier van werd een druk gebruik gemaakt en het forum is zeer geslaagd.

Er zal getracht worden gezamenlijk goede tweedehands bijenkasten te kopen. Op de volgende agenda zal worden geplaatst het punt: Reizen met onze bijen naar fruit en polder.

Tenslotte werd besloten de heer G. Houtzager, die met vrij ernstige ziekte in het Piusgesticht is opgenomen, namens de vergadering een fruitschaaltje te sturen. Het was elf uur toen de voorzitter deze gezellige avond sloot met de woorden: „Tot 23 November“.

W. A. DIRKSEN, secr.

AFD. DORDRECHT EN OMSTR.

In de op 4 Oct. gehouden ledenvergadering werd met algemene stemmen besloten, de contributie te verhogen op f 7,50 per lid. Verder werd het winterprogramma opgesteld o.a. hersengymnastiek, vertoning van filmstroken en bijenfilms. In December zal het 25-jarig bestaan der afdeling feestelijk worden herdacht. Ook werden er prachtige kleurenfoto's op het doek gebracht van de Imkersdag te Nijmegen, de bijenmarkt te Dordrecht en de reis naar de koolzaadvelden. De thuisblijvers hebben ook deze keer weer veel gemist.

G. A. EPPINK, secr.

AFD. SNEEK EN O.

Op 29 September 1955 is te Sneek overleden onze hooggeachte Voorzitter, de heer

J. L. BAKKER

in de ouderdom van 73 jaren.

Zijn heengaan betekent het gemis van een ervaren voorzitter in verenigingszaken, die onze afdeling gedurende 14 jaren heeft geleid, maar ook het verlies van een oudere imkervriend voor de leden, die met zijn grote kennis van het bijenleven en de imkerspraktijk, steeds bereid was met raad en daad behulpzaam te zijn.

Wij zullen de heer Bakker in een dankbare herinnering gedenken.

Afd. Sneek en O.

AFD. DEDEMSVAART N.S.

In café Belt had op 5 October de eindles plaats van de bijenteeltcursus voor beginners. Alle 12 deelnemers slaagden voor het examen. De heer van Zanten uit Stap-horst, die deze cursus geleid had, deelde na afloop met een aanmoedigend woord voor de jonge imkers de diploma's uit. Als blijk van waardering werd de heer van Zanten door een van de cursisten een kistje sigaren aangeboden.

D. ZONDERVAN, secr.

Oogst en Dracht

WESTERLEE, 6 October — De voorspel-lingen wat de heideoogst betreft zijn be-waarheid geworden. Op 17 September was het weer nog prachtig, zodat we besloten ze nog een week te laten staan, maar dat heeft geen zoden aan de dijk gezet. De laatste week sloeg het weer geheel om. Het voordeel was dat de honing mooi uitgerijpt is en prachtig verzegeld werd, zodat we mooie raathoning konden oogsten. Wat niet geschikt was voor raathoning is geslingerd. De honing was erg taai en wilde er slecht uit, zodat er meer in de ramen achterbleef dan andere jaren.

F. NANNINGA

EPE, 15 October 1955. — Hier op de Veluwe is de oogst lang niet zo goed geweest als elders in het land. Na het koude en natte voorjaar zijn de meeste goede volken van de afd. naar het koolzaad ge-gaan. Daar stonden onze volken op een plaats, waar harde klappen gevallen zijn.

Ze hebben zich daarna wel spoedig weer hersteld, maar koolzaadhoning is door onze afd. haast niet gewonnen, tenminste niet geslingerd. We kregen daarna een mooie zomer, alleen het weer was voor de bijen soms wel iets te schraal. We hebben van de linde en andere dracht-planten een beetje honing gekregen, de beste volken gaven een oogst van ten hoogste 40 pond. De volken stonden er voor de heide betrekkelijk goed voor (maar we hebben hier jammer genoeg nog geen honingfabrieken) en onze oogst was daar ook niet erg groot. De heide bloeide goed, maar het was hier misschien wel iets te droog geweest. De beste volken brachten het hier dan ook niet hoger dan 40 pond per volk en er waren er ook wel bij, die niet meer dan 10 pond per volk konden oogsten. Na afloop van de heide-oogst was het nog geweldig mooi herfstweer en het voeren verliep heel vlot en goed.

We kunnen met een gerust hart de winter afwachten. We zijn hier in Epe wel tevreden geweest met de oogst van onze bijen in 1955.

JAC. PRUIM.

SPEURBIJTJES

WEGENS STERFGEVAL ter overname aangeboden: 20 Simplexkasten, een 3-raams Slinger met wormwielaandrijving en andere imkersbenodigdheden tegen elk aannemelijk bod. Te bevragen bij: Mevr. G. E. M. VAN DER WILLIGEN-KIJLSTRA, Bisonlaan 8, Hilversum.

TE KOOP: Partijtje Broed- en Honingkamerraampjes, nieuw, niet in elkaar gespuikerd. E. POSTMA, Verkorteweg 3, Leeuwarden.

BEN KOPER van Heideslinterhoning en bevolkte Korven. POSTBUS no. 1, Hoogerheide (Gem. Woensdrecht).

GEVRAAGD: Prima voorjaars-, zomer- en heideslinterhoning, alsmede zomer- en heideraathoning. Aanbiedingen liefst met monster aan: TH. LAHAYE, Ginnekenweg 197, Breda.

GEVRAAGD: Beste zware waspers en kolbtoestel, tevens een partij beste Simplexkasten. R. v. d. HURK, Hoog Geldrop no. 56, Geldrop.

OOGST EN DRACHT

(DUINRAND ten Zuiden van de Scheveningse haven), 15 Oct. 1955. — Het verdere deel van de maand Juni gaf hier niet veel dracht; alleen van 13 t.m. 17 Juni was er enige dracht op sierappel, nepeta en allerlei andere tuinbloemen. Daarna moesten de volken, die geen voorraad hadden, wederom gevoerd worden tot 29 Juni. Linde is hier aan de kust schaars, zodat deze als drachtbron van weinig betekenis is. De 30ste Juni begon de duin flora hier behoorlijk te honigen, zodat er weer wat gang in de volken kwam. De meeste honing werd gehaald van de muurpeper, die dit jaar door de warmte prachtig en overvloedig bloeide. Ook andere duinbloemen werden druk bevolgen: slangenbloem, heggerank, braam, koningskaars, honingklaver, tennisbloem, thym, sneeuwbes, berberis, liguster, walstro enz. Maar steeds komen de bijen hier uit de duinen, ook onder de meest gunstige weersomstandigheden, met minimaal kleine druppeltjes honing naar huis. Het resultaat valt dan ook, zelfs bij zeer drukke vlucht, bijna altijd tegen.

Eind Juli hadden de sterke volken een voorraadje van gemiddeld 8 tot 10 pond.

Ook in Augustus bleef een, zij het ook zeer matige, dracht op de duin flora aanhouden, slechts onderbroken door enige dagen slecht weer.

Begin September begon een soort berberis te bloeien, welke in de nieuwe plantsoenen van de omgeving veelvuldig is aangeplant. Deze bloem wordt voornamelijk 's morgens vroeg bij het krieken van de dag en 's avonds bevolgen. Op de dag is de vlucht veel minder.

De nieuwe

Bijenkalender 1956

is gereed.

Crèmekleurig kunstdrukpapier met foto's van de heer H. G. Maagendans te Arnhem, dat zegt genoeg! Formaat 20 x 28 cm.

Deze kalender is een prachtig

St. Nicolaasgeschenk

dat U zowel aan imkers als aan niet-imkers kunt geven.

Franco huis f 0,75.

Tel. 2863

Giro 823276

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN

Op 25 September werd deze dracht onderbroken tot 29 September. Toen kwam er nog even een opleving, maar langzaam zakte het af tot op 10 October, de vlucht op deze bloem was toen vrijwel afgelopen. In Augustus en September en zelfs nu nog in October, wordt veel stuifmeel binnengebracht van de zandkool.

Op 10 October waren de volken, die van de heide terug zijn gekomen, nog 2 pond zwaarder dan toen zij op 10 September van de heide kwamen.

Al met al, de duinrand geeft maar zeer matige resultaten.

F. SLOT.